

Kemal Sayar - Kendine İyi Bak

Timaş Yayınları, s.75-77

Hülyalı her adamın çocukluğunun ortasından yahut kıyısından bir tren geçmiştir. Trenler, demiryolları ve istasyonlar bir çocuğun düşlerine karıştığında o çocuk büyümmez, ‘adam olmaz,’ olmadık zamanlarda düş kurmaya devam eder. En çok da, çekip gitmenin düşünüyü kurar. Yani ki, bu hülyalı insanlar çocuklukta ruhlarına çalınan mayayı ileri yaşlara taşır; tren pencerelerinden sarmaya, rayların uzakta kayboldukları yere bakıp iç geçirmeye, istasyon ahalisinin hayat hikâyeleri üzerine türlü tedâiye hiç ara vermezler.

Geçtiğimiz günlerde bir şiir gecesine katılmak için Eskişehir’e giderken, trenin tıngırtısını anneciğimin ninnisi kadar teskin edici bulmam boşuna değil. Çocukluğum kara trenlerin uğradığı bir nahiyede geçti. Her tren geçişinde saçak altlarına kaçışmaları, kadınların isten, kurumdan yakınlıkla telaşla çamaşırları toplayışını nasıl unutmadıysam, tren yolunda can veren çocukların ve gençlerin hikâyelerini de unutmadım. Karamazof Kardeşler’deki Kolya ve arkadaşları gibi, bizim de aramızda, demiryolunda kıpırtısız yataarken üzerinden geçen trenden korkmayan yiğit çocukların hikâyesi anlatıldı. Benimse yiğitlik adına cüret ettiğim yegâne şey, yürümeyi ve koşmayı öğrendikten sonra, şehrin öte tarafındaki istasyona kaçmak oldu. Orada kara trenlerin su alışlarını seyretmek doğrusu büyük bir zevkti. Elbette bu ilk yiğitlik macerası bir ton sopaya mal oldu, ama o günlerde, insanın isterse çekip gidebileceğini de öğrenmiş oldum.

Babam tren görmemiş akrabalarına bir hatırasını hep keyifle anlattı: Bir sabah istasyonun oradan geçerken posta treninin saat sekiz buçukta, yani olması gerektiği zamanda istasyona girdiğini görünce, hemen koşup istasyon memurunu tebrik etmek istemiş. Memur gülmüş. “Beyefendi” demiş. “o dünün treni! Rötör tam yirmidört saat!”

Dönüş için Eskişehir garında gece iki buçukta tren beklerken, tarifelere takılıyor gözüm. Eskişehir-Kars, posta treniyle şu fiyat, Kurtalan bu fiyat. Yaşasın fakir fukaraya seyahat özgürlüğü getiren posta trenleri! Yaşasın hayal edebilme özgürlüğü! Garın içinde koca harflerle Yunus’tan bir dize: “Gelin tanış olalım.” Seyahat de bunun için değil midir zaten? Tanış olmak, bilişmek, hasret gidermek, dostun çeşmesinden su içmek için değil midir biraz da gitmek?

Eniştem de bir hatırasını biraz mahcup anlatır. Askerde birliğin yanı başından geçen tren yoluna gözlerini dikmiş, ağır ağır geçen yük trenlerini seyrederken, kulaklarında bir ses patlamış: “Ne bakıyorsun ulan öyle, Hacıköylü’nün trene baktığı gibi?” Enişte şaşkın kekelemiş: “Komutanım, Hacıköylü olduğumu nereden bildiniz?”

Vuslatların en güzeli, firakların en gönül yakanı, bir trenin gölgesinde gerçekleşir. Trenler başkadır ve bu yüzden dünya filmlerinin en güzel aşk sahneleri istasyonlarda geçmektedir. Bir kompartımanda yol arkadaşlığı etmek, bohçadaki azığın ve nereye gitsek oraya sürüklendiğimiz hayat hikâyelerinin değiş tokuş edildiği bir tecrübedir ve o zaman diliminde herkes aynı kader yolunun yolcusudur. Kavuşulacak bir yer ve kişi, sizi birbirinize bağlar.

Bir İspanyol treninde Almanya’da çalışan İspanyol emekçilerle beş on kelimelik İspanyolcamla tam dört saat sohbet ettim. Kelime dağarcığının artık kâfi gelmediğini fark ettiğimden, İngilizce ve Türkçe kelimelerin başına el-, sonuna -o ekleyip vaziyeti idare ediyordum. Portekiz treninde Balzac okuyan bir portekiz askeriyle canciğer arkadaş oldum. Hindistan trenlerinde canhıraş kompartımanlara saldıran kalabalığa karşı eşsiz savunma örnekleri verdim. Varsın övünmek gibi olsun, dünya trenlerinde çok hatıram, çok ahabım oldu.

Tren yolculuklarında sizi karşınızdakinin hayat hikâyesine katılmaya icbar eden bir şey var: Birlikte uzun saatler geçireceksiniz ve bakışlarınızı ilelebed birbirinizden kaçırmanız mümkün değil. O halde niye niye sohbetin tatlı sıcaklığında ısınmayasınız?

Eskişehir garında o tren tarifesini okuduğum geceden beri yeni bir düş seyiriyor kalbimde: Bir gün posta treniyle Kars’a! O istasyona kaçan çocuk hâlâ büyümeden kaldıysa, trenlerin isinden bir ecza hâlâ buharlaşmadıysa, kanına karışan o is, tesirini insanı kendi halinde bir yiğitliğe uçurabilecek kadar devam ettiriyorsa: Ucunda bir ton sopa da olsa, koş düşlerinin uçurtmasıyla! Bir gün posta treniyle Kars’a!